

Navodilo za uporabo direktnih obremenitev SEPA (SDD) za prejemnike plačil

Namen dokumenta	S tem navodilom se prejemniki plačil seznanijo s tehničnimi podrobnostmi pogodbenega razmerja za izvajanje SDD med prejemnikom plačila in njegovo banko.
Oznaka	Navodilo za uporabo SDD za prejemnike plačil_ver. 1 0_datum 9-junij-2010.doc
Verzija	1.0
Datum	9.6.2010
Pripravili	Delovna skupina za direktne obremenitve SEPA
Status dokumenta	potrdil Odbor za plačilni promet

Kazalo vsebine

KAZALO VSEBINE	2
1 OPREDELITEV POJMOV	3
2 NAMEN	4
3 OPIS SHEM ZA IZVAJANJE SDD	4
4 SKLENITEV POGODBE MED BANKO PREJEMNIKA PLAČILA IN PREJEMNIKOM PLAČILA	5
5 SKLEPANJE SOGLASIJ S PLAČNIKI	5
5.1 OBRAZEC ZA SOGLASJE.....	5
5.2 REFERENČNA OZNAKA SOGLASJA.....	5
5.3 SPREMEMBE IN UKINITVE SOGLASIJ.....	6
5.4 REGISTER BANK PRISTOPNIC K SDD.....	6
5.5 HRAMBA SOGLASJA PRI PREJEMNIKU PLAČILA.....	6
6 PREDHODNA OBVESTILA PLAČNIKOM	7
6.1 NABOR PODATKOV V OBVESTILU.....	7
6.2 DATUM IZVRŠITVE SDD IN DATUM NA PREDHODNEM OBVESTILU.....	7
7 PRIPRAVA IN POSREDOVANJE PODATKOV ZA IZVAJANJE SDD	7
7.1 PRIROČNIK.....	7
7.2 ROKI IN VALUTACIJA.....	7
7.3 KONTROLE.....	8
8 IZVRŠITEV SDD	8
8.1 UGOVOR PLAČNIKA PRED IZVRŠITVIJO SDD.....	8
8.2 PREKLIC.....	8
8.3 RAZVELJAVITEV IZVRŠENE SDD.....	9
8.4 ZAVRNITVE BANKE PLAČNIKA.....	9
8.5 ZAHTEVEK ZA VRAČILO.....	9
8.6 ZAHTEVEK ZA POVRAČILO.....	9
9 KONČNE IN PREHODNE DOLOČBE	10
PRILOGA 1: VZOREC OBRAZCA ZA SOGLASJE ZA SDD - PO OSNOVNI SHEMI SDD	11
PRILOGA 2: VZOREC OBRAZCA ZA SOGLASJE ZA SDD - PO B2B SHEMI SDD	11
PRILOGA 3: NABOR KOD ZAVRNITEV	11
PRILOGA 4: PRIROČNIK ZA UPORABO STANDARDA UNIFI (ISO 20022) ZA IZMENJAVO PODATKOV O SDD MED KOMITENTOM IN BANKO	11

1 OPREDELITEV POJMOV

Za namene tega dokumenta se uporabijo naslednji termini in definicije:

Bančni delovni dan:	Bančni delovni dan pomeni dan, ko je banka prejemnika plačila odprta za poslovanje s strankami.
Banka prejemnika plačila:	Banka, ki vodi plačilni račun prejemnika plačila in ima s prejemnikom plačila sklenjeno pogodbo o opravljanju plačilnih storitev direktne obremenitve SEPA.
Banka plačnika:	Banka plačnika je banka, ki vodi plačilni račun plačnika.
B2B shema SDD:	B2B shema SDD določa pravila, standarde in postopke za izvajanje direktnih obremenitev SEPA, kjer sta plačnik in prejemnik plačila pravni osebi, podjetnika, ali zasebnika
Datum izvršitve:	Datum izvršitve je datum obremenitve plačilnega računa plačnika.
Dolžnik	Dolžnik je stranka, v imenu katere plačnik poravnava obveznosti.
EONIA	EONIA je referenčna obrestna mera v evro območju.
Medbančni delovni dan:	Medbančni delovni dan je dan, ko banka prejemnika plačila in banka plačnika poslujeta preko plačilnega sistema.
Osnovna shema SDD:	Osnovna shema SDD določa pravila, standarde in postopke za izvajanje direktnih obremenitev SEPA, kjer je plačnik praviloma potrošnik, prejemnik plačila pa je pravna oseba, podjetnik ali zasebnik.
Plačilna transakcija	Plačilna transakcija SDD.
Plačilni nalog	Plačilni nalog je navodilo banki prejemnika plačila, s katerim prejemnik plačila odredi izvedbo plačilne transakcije.
Plačilni sistem	Plačilni sistem je klirinško poravnalni mehanizem, ki omogoča medbančno poravnavo plačilnih nalogov.
Plačilni račun	Plačilni račun je račun, ki ga odpre ponudnik plačilnih storitev v imenu enega ali več uporabnikov in se uporablja za izvršitev plačilnih transakcij.
Plačnik:	Plačnik je pravna ali fizična oseba, ki da soglasje prejemniku plačila za odreditev plačilne transakcije SDD v breme svojega plačilnega računa.
Pogodba:	Pogodba o opravljanju plačilnih storitev SDD, ki jo skleneta banka prejemnika plačila in prejemnik plačila.
Prejemnik plačila:	Prejemnik plačila je imetnik plačilnega računa pri banki prejemnika plačila, ki prejme sredstva iz naslova poravnavanja

obveznosti s SDD.

Priročnik:	ZBS – Priročnik za uporabo UNIFI (ISO 20022) za SEPA direktne obremenitve.
Potrošnik	Potrošnik je fizična oseba izven področja svoje pridobitne ali poklicne dejavnosti.
Referenčna oznaka soglasja:	Referenčna oznaka soglasja je enolična oznaka soglasja, ki jo določi prejemnik plačila.
SEPA:	SEPA (enotno območje plačil v evrih) je okolje, v katerem lahko potrošniki, poslovni subjekti in drugi uporabniki plačilnih storitev pri ponudnikih plačilnih storitev izvajajo in prejemajo plačila v evrih, pod enakimi osnovnimi pogoji, pravicami in obveznostmi ter poslovnimi običaji, ne glede na to, ali se takšno plačilo izvršuje znotraj posamezne države ali med državami območja SEPA.
SDD:	Direktna obremenitev SEPA (SEPA Direct Debit) je plačilna storitev za obremenitev plačilnega računa plačnika, pri kateri plačilni nalog za SDD odredi prejemnik plačila na podlagi plačnikovega soglasja.
Soglasje:	Soglasje je dovoljenje, ki ga plačnik izda prejemniku plačila za izvršitev posamezne ali več plačilnih transakcij. S soglasjem prejemniku plačila dovoli posredovanje plačilnega naloga za obremenitev plačilnega računa plačnika v višini nastale obveznosti s SDD. Banka plačnika je na podlagi soglasja pooblaščen za obremenitev plačilnega računa plačnika.
Splošni pogoji:	Splošni pogoji poslovanja z direktno obremenitvijo SEPA za prejemnike plačil.
Upnik:	Upnik je stranka za katero prejemnik plačila izvaja SDD.
Urnik:	Urnik banke prejemnika plačila, ki določa roke za izvajanje SDD.

2 NAMEN

Namen dokumenta je seznaniti prejemnike plačil s tehničnimi podrobnostmi pogodbenega razmerja za izvajanje SDD med prejemnikom plačila in njegovo banko.

3 OPIS SHEM ZA IZVAJANJE SDD

SDD je plačilna storitev, ki se izvaja po osnovni shemi SDD ali po B2B shemi SDD. Osnovna shema SDD je namenjena izvajanju SDD praviloma za plačnike - potrošnike. B2B shema SDD pa je namenjena izvajanju SDD za plačnike – pravne osebe, podjetnike ali zasebnike. SDD je namenjena plačevanju ponavljajočih se (periodičnih) obveznosti in enkratnim plačilom v evrih.

4 SKLENITEV POGODBE MED BANKO PREJEMNIKA PLAČILA IN PREJEMNIKOM PLAČILA

Prejemnik plačila sklene pogodbo za izvajanje SDD z banko, ki vodi njegov plačilni račun.

Ob sklenitvi pogodbe mu banka dodeli enolično identifikacijsko oznako prejemnika plačila, ki se v Sloveniji določi na naslednji način:

- Prvi dve mesti – oznaka države po ISO: **SI**
- Naslednji dve mesti – kontrolna številka po ISO 7064 MOD 97-10: **[0-9]{2,2}**
- Naslednja tri mesta – fiksna oznaka: **ZZZ**
- Na koncu 8 mestna davčna številka (zadnja številka je kontrolna številka): **1234567K**

Primer zapisa: **SIKKZZZ1234567K**

Ta identifikacijska oznaka prejemnika plačila je obvezna v vseh transakcijah SDD in je za prejemnika plačila nespremenljiva, če tekom trajanja pogodbe ne pride do statusnih sprememb pri prejemniku plačila.

5 SKLEPANJE SOGLASIJ S PLAČNIKI

Soglasje je dovoljenje, ki ga plačnik izda prejemniku plačila za izvršitev posamezne ali več plačilnih transakcij. S soglasjem plačnik dovoli prejemniku plačila posredovanje plačilnega naloga za obremenitev plačilnega računa plačnika v višini nastale obveznosti s SDD.

Soglasje za izvajanje SDD po osnovni shemi SDD prejemnik plačila praviloma sklene s plačnikom potrošnikom. Soglasje za izvajanje SDD po B2B shemi SDD pa prejemnik plačila sklene s plačnikom, ki je pravna oseba, zasebnik ali podjetnik.

5.1 OBRAZEC ZA SOGLASJE

Vsebina soglasja je predpisana s shemama SDD (tekst in nabor podatkov), priporočeni obliki obrazca soglasja po osnovni shemi SDD in obrazca soglasja po B2B shemi SDD sta v prilogi (priloga 1 in priloga 2).

Prejemnik plačila lahko priredi obliko obrazca in dolžino polj (npr. IBAN za plačnike v tujini).

Kopijo podpisanega soglasja z vpisano enolično referenčno oznako soglasja prejemnik plačila obvezno posreduje plačniku pred prvo izvršitvijo SDD. Prejemnik plačila seznanil plačnika, s katerim je sklenil soglasje po B2B shemi SDD, da je ta dolžan svoji banki posredovati podatke o soglasju, ker je to pogoj za izvršitev transakcije po B2B shemi SDD.

5.2 REFERENČNA OZNAKA SOGLASJA

Referenčna oznaka soglasja je enolična oznaka, ki jo določi prejemnik plačila vsakemu soglasju. Dve soglasji pri istem prejemniku plačila ne smeta imeti iste referenčne oznake. Vsebina enolične referenčne oznake soglasja ni predpisana, zapis pa je lahko dolg do največ 35 alfanumeričnih znakov brez presledkov. Enolično referenčno oznako soglasja prejemnik plačila uporabi v vseh SDD transakcijah, ki jih pripravi na podlagi posameznega soglasja.

5.3 SPREMEMBE IN UKINITVE SOGLASIJ

Plačnik lahko spremeni ali ukine soglasje samo pri prejemniku plačila. Pri spremembi ali pri ukinitvi soglasja po B2B shemi mora plačnik o tem obvestiti tudi svojo banko.

Prejemnik plačila mora obvestiti plačnike, s katerimi je sklenil soglasja, o vsaki spremembi svojih podatkov v soglasju (n.pr. naziv, naslov).

Prejemnik plačila je dolžan ukiniti soglasje, če na podlagi tega soglasja 36 mesecev ni posredoval nobene transakcije SDD.

5.4 REGISTER BANK PRISTOPNIC K SDD

Prejemnik plačila lahko sklepa soglasja samo s plačniki, strankami bank, ki so pristopile k shemi SEPA za SDD, za katero se sklepa soglasje. Register bank pristopnic k shemam SEPA za SDD je javno dostopen in objavljen na spletnih straneh EPC: http://epc.cbnet.info/content/adherence_database.

Transakcije SDD za obremenitve računa plačnikov pri banki, ki ni v registru bank pristopnic k posamezni shemi SDD, bodo zavrnjene.

5.5 HRAMBA SOGLASJA PRI PREJEMNIKU PLAČILA

Prejemnik plačila je dolžan zagotoviti hrambo soglasij na način in v rokih, ki so določeni v Zakonu o arhiviranju oziroma najmanj 36 mesecev od zadnjega posredovanja plačilnega naloga SDD za posameznega plačnika.

Soglasja, spremembe in ukinitve soglasij plačnikov sprejema in hrani prejemnik plačila v izvorniku in dematerializirani obliki. Dematerializirana oblika mora vsebovati vse podatke, ki so bili navedeni v soglasju:

- Referenčna oznaka soglasja (obvezen podatek)
- Ime in priimek/naziv plačnika (obvezen podatek)
- Naslov plačnika (obvezen podatek)
- Identifikacijska oznaka plačnika (neobvezen podatek)
- Ime in priimek/naziv dolžnika (neobvezen podatek)
- Identifikacijska oznaka dolžnika (neobvezen podatek)
- Številka plačilnega računa (IBAN) plačnika, ki bo obremenjen (obvezen podatek)
- Identifikacijska številka osnovne pogodbe (neobvezen podatek)
- Identifikacijska oznaka banke plačnika (SWIFT BIC)(obvezen podatek)
- Identifikacijska oznaka prejemnika plačila (obvezen podatek)
- Ime in priimek/naziv prejemnika plačila (obvezen podatek)
- Ime/naziv upnika (neobvezen podatek)
- Identifikacijska oznaka upnika (neobvezen podatek)
- Naslov prejemnika plačila (obvezen podatek)
- Datum podpisa soglasja (obvezen podatek)
- Prostor, rezerviran za podatke o elektronskem podpisu (če se uporablja)
- Vrsta plačila (dovoljeni sta le postavki 'enkratna' in 'periodična') (obvezen podatek)
- Razlog/vzrok za spremembo soglasja (obvezno pri spremembah soglasja)
- Datum podpisa spremembe/ukinitve soglasja (obvezen podatek)
- Oznaka sheme SDD (obvezen podatek)

6 PREDHODNA OBVESTILA PLAČNIKOM

Prejemnik plačila mora najkasneje v roku 14 koledarskih dni pred nameravano izvršitvijo SDD plačniku poslati predhodno obvestilo. Plačnik in prejemnik plačila se lahko dogovorita tudi za drugačne roke.

6.1 NABOR PODATKOV V OBVESTILU

V predhodnem obvestilu so obvezni naslednji podatki, vezani na plačilni nalog SDD:

- Datum izvršitve SDD
- Znesek
- Enolična referenčna oznaka soglasja
- Identifikacijska oznaka prejemnika plačila
- Naziv in naslov prejemnika plačila
- Račun prejemnika plačila - IBAN prejemnika plačila
- Referenca prejemnika plačila

6.2 DATUM IZVRŠITVE SDD IN DATUM NA PREDHODNEM OBVESTILU

Prejemnik plačila določi datum izvršitve SDD v dogovoru s plačnikom, pri čemer upošteva, da je ta dan lahko le bančni delovni dan.

Datum izvršitve na plačilnem nalogu se mora ujemati z datumom izvršitve iz predhodnega obvestila plačniku, da plačnik lahko pravočasno zagotovi kritje.

7 PRIPRAVA IN POSREDOVANJE PODATKOV za izvajanje SDD

7.1 PRIROČNIK

Podatki morajo biti pripravljene v skladu s Priročnikom za uporabo standarda UNIFI (ISO 200022) za izmenjavo podatkov o SDD med komitentom in bank (Priloga 4). O načinu posredovanja podatkov se prejemnik plačila dogovori s svojo banko.

7.2 ROKI IN VALUTACIJA

Prejemnik plačila posreduje podatke v skladu z urnikom svoje banke.

Roki za posredovanje SDD po osnovni shemi so:

- za prve in enkratne SDD od 14 koledarskih dni do najkasneje 5 bančnih delovnih dni pred datumom izvršitve SDD in
- za periodične SDD od 14 koledarskih dni do najkasneje 2 bančna delovna dneva pred datumom izvršitve SDD

Rok za posredovanje SDD po B2B shemi je od 14 koledarskih dni do najkasneje 1 bančni delovni dan pred datumom izvršitve SDD.

Datum izvršitve je lahko katerikoli bančni delovni dan. V primeru, da je datum izvršitve nedelovni dan, banka plačilne naloge izvrši prvi naslednji delovni dan.

V primeru, da prejemnik plačila posreduje banki prejemnika plačila plačilni nalog za SDD izven urnika, banka zavrne plačilni nalog in o tem obvesti prejemnika plačila.

7.3 KONTROLE

Banka prejemnika plačila pri prevzemu datoteke s plačilnimi nalogi za SDD najprej izvede naslednje kontrole:

- Prisotnost obveznih podatkov
- Skladnost s standardom (npr. ustreznost formata,...)

V primeru, da datoteka ne ustreza zgornjim kriterijem, banka prejemnika plačila zavrne prejemniku plačila celotno datoteko in ga o tem obvesti. Prav tako ga obvesti v primeru uspešne kontrole.

Če je kontrola datoteke uspešna, banka prejemnika plačila v nadaljevanju izvede kontrolo posameznih plačilnih nalogov, kot npr.:

- Ustreznost obveznih podatkov
- Rok pošiljanja in datum izvršitve
- Ali je banka plačnika pristopila k shemi SDD

V primeru, da podatki v plačilnem nalogu ne ustrezajo zahtevanim kriterijem, banka prejemniku plačila tak plačilni nalog zavrne in ga o tem obvesti.

8 IZVRŠITEV SDD

Obremenitev plačnikovega računa za SDD izvrši banka plačnika. Za vsako uspešno izvršeno SDD banka prejemnika plačila odobri račun prejemnika plačila in ga o tem obvesti z izpiskom računa.

O neizvršeni SDD banka prejemnika plačila obvesti prejemnika plačila najkasneje naslednji delovni dan po prejemu obvestila s strani banke plačnika.

8.1 UGOVOR PLAČNIKA PRED IZVRŠITVIJO SDD

V obeh shemah lahko plačnik pred izvršitvijo SDD ugovarja pri prejemniku plačila na način in v rokih, skladnih z njunim medsebojnim dogovorom.

Prejemnik plačila takega plačilnega naloga ne posreduje svoji banki, če je ugovor upravičen. V primeru, da je bil nalog že poslan, lahko prejemnik plačila posreduje preklic v skladu z dogovorom in urnikom svoje banke.

V obeh shemah lahko plačnik ugovarja izvršitvi SDD do dneva pred izvršitvijo SDD pri banki plačnika, ki ugovor posreduje banki prejemnika plačila. Banka prejemnika plačila o prejetem ugovoru obvesti prejemnika plačila na dogovorjen način. V tem primeru nakazilo sredstev za ugovarjano SDD na račun prejemnika plačila ni izvršeno.

8.2 PREKLIC

Prejemnik plačila lahko v dogovoru z banko prejemnika plačila izjemoma posreduje preklic posameznih plačilnih nalogov v skladu z urnikom banke prejemnika plačila, če je plačilne naloge banki že posredoval in pred datumom izvršitve SDD ugotovil napako.

Pri preklicu prejemnik plačila navede podatke, na osnovi katerih banka prejemnika plačila izvede preklic:

- Identifikacijska oznaka transakcije
- Znesek
- Datum izvršitve

Prejemnik plačila posreduje preklic svoji banki na dogovorjen način.

8.3 RAZVELJAVITEV IZVRŠENE SDD

Prejemnik plačila lahko svoji banki v roku 2 bančnih dni po izvršitvi SDD, v skladu z dogovorom in urnikom banke ter v strukturi, ki je opredeljena v priložniku za uporabo UNIFI (ISO 20022) za SDD, posreduje razveljavitev za že izvršene plačilne naloge, v kolikor ugotovi napako.

Za poslane razveljavitve mora prejemnik plačila zagotoviti kritje na svojem plačilnem računu v skladu z urnikom svoje banke. Za znesek razveljavitve bo banka prejemnika plačila obremenila račun prejemnika plačila in posredovala plačilne naloge banki plačnika, ki bo izvršila odobritev plačnikovega računa za razveljavljeno bremenitev SDD.

8.4 ZAVRNITVE BANKE PLAČNIKA

Banka plačnika lahko zavrne izvršitev SDD v naslednjih primerih:

- če je plačnik na svojem računu prepovedal izvajanje SDD
- če je prejemnik plačila navedel račun plačnika, na katerem banka plačnika ne izvaja SDD
- če je račun plačnika napačen, blokiran ali zaprt
- če v B2B shemi SDD plačnik ni posredoval podatkov o soglasju ali se podatki o soglasju ne ujemajo s podatki v transakciji
- če plačnik ni zagotovil zadostnega kritja na računu
- če obstajajo drugi pravni razlogi ali dogovor med banko plačnika in plačnikom

V navedenih primerih banka plačnika pošlje zavrnjene SDD banki prejemnika plačila z navedbo razloga zavrnitve iz nabora kod zavrnitev (priloga 3). Če so bile zavrnitve posredovane pred datumom izvršitve SDD, nakazilo sredstev za SDD na račun prejemnika plačila ne bo izvršeno. Banka prejemnika plačila na dogovorjen način o zavrnitvah obvesti prejemnika plačila.

8.5 ZAHTEVEK ZA VRAČILO

Banka plačnika posreduje zahtevek za vračilo banki prejemnika plačila po datumu izvršitve v roku 5 bančnih delovnih dni po osnovni shemi SDD in v roku 2 bančnih delovnih dni po B2B shemi SDD, če ugotovi, da SDD ni mogla izvršiti

Banka prejemnika plačila bo za znesek vračila obremenila račun prejemnika plačila na dan prejema zahtevka za vračilo. O izvršeni obremenitvi in razlogu za vračilo bo prejemnik plačila obveščen z izpiskom računa. V primeru, da obremenitev računa prejemnika plačila ni možna, je prejemnik plačila dolžan sredstva iz zahtevka za vračilo na poziv banke prejemnika plačila takoj vrniti.

8.6 ZAHTEVEK ZA POVRAČILO

Plačnik lahko pri svoji banki zahteva povračilo že izvršene SDD v osnovni shemi:

- V roku 8 tednov po izvršenih SDD brez navedbe razloga. Banka plačnika banki prejemnika plačila posreduje zahtevek za povračilo.
- V roku od 8 tednov do 13 mesecev po izvršenih SDD lahko zahteva povračilo samo za neodobrene SDD. Transakcija SDD je neodobrena v primeru, ko izvršena SDD ni skladna z izdanim soglasjem ali soglasje ne obstaja. V primeru, da plačnik meni, da je transakcija SDD neodobrena, mora prejemnik plačila na zahtevo svoje banke posredovati kopijo soglasja za sporno transakcijo v dogovorjeni obliki (po faxu, v skenirani obliki ali na drug dogovorjen način), ki jo banka prejemnika plačila posreduje banki plačnika. V kolikor kopije soglasja ne predloži v roku 7 bančnih dni ali če predloži kopijo soglasja, ki ni skladna z izvršeno SDD, banka plačnika posreduje banki prejemnika plačila zahtevek za povračilo.

Banka plačnika posreduje zahtevek za povračilo banki prejemnika plačila v znesku izvršene SDD in zaračunanih obresti. Banka plačnika izračuna obresti po obrestni meri EONIA za obdobje od dneva obremenitve računa plačnika do dneva pred dnevom izvršitve povračila. Banka prejemnika plačila obremeni račun prejemnika plačila za znesek izvršene SDD in za znesek obresti in ga o izvršenih transakcijah obvesti v izpisku računa.

V primeru, da obremenitev računa prejemnika plačila ni možna, je prejemnik plačila dolžan sredstva iz zahtevka za povračilo na poziv banke takoj vrniti.

Povračilo denarnih sredstev izvršenih plačilnih nalogov po B2B shemi SDD ni možno.

9 KONČNE IN PREHODNE DOLOČBE

Navodila za uporabo SDD za prejemnike plačil banka prejemnika plačil lahko spremeni ob spremembah obstoječih ali uvajanju novih shem za SDD.

Ta navodila veljajo za osnovno shemo SDD in za B2B shemo SDD od 1. 11. 2010.

Priloga 1: Vzorec obrazca za soglasje za SDD - po osnovni shemi SDD

Priloga 2: Vzorec obrazca za soglasje za SDD - po B2B shemi SDD

Priloga 3: Nabor kod zavrnitev za SDD

Priloga 4: Priročnik za uporabo standarda UNIFI (ISO 20022) za izmenjavo podatkov o SDD med komitentom in banko

Priloga 5: Urnik izvajanja domačih, čezmejnih in drugih plačil v Novi KBM (za potrošnike, podjetnike in zasebnike)

Priloga 6: Urnik izvajanja domačih, čezmejnih in drugih plačil v Novi KBM za pravne osebe